

HÅLLBAR UPPHANDLING MED MILJÖMÄRKNING- SEGLA HEM AFFÄREN

Tar med er:

- **Senaste nytt om Miljömärkning Sveriges arbete med OU**
- **Hur ni som licensinnehavare kan använda er av det**
- **Goda exempel om en grönare upphandling framöver**

Agenda

- Uppdaterad vägledning.
- Kampanj för upphandlare.
- ModUpp 2030 - ett strategiskt samarbete.
- System: Tipsa om era viktiga upphandlingar.

- Inspirerande exempel - Lyckad hållbar upphandling av inkontinensskydd.
- Senaste nytt från Upphandlingsmyndigheten - Märkning sparar tid för upphandlaren.

Talare

- **Sofia Spjut**, miljökemist Region Jönköping
- **Susanna Vesterlund**, hållbarhetsspecialist Upphandlingsmyndigheten
- **Elsa Levinson**, projektledare Miljömärkning Sverige
- **Anna Norberg**, PR-ansvarig Miljömärkning Sverige

etta inte
leverantörens sida,
lig utredning. Denna utredning
byggentreprenaden uppfyller kraven i de
na, tilldelningskriterierna eller villkor
kontraktet.

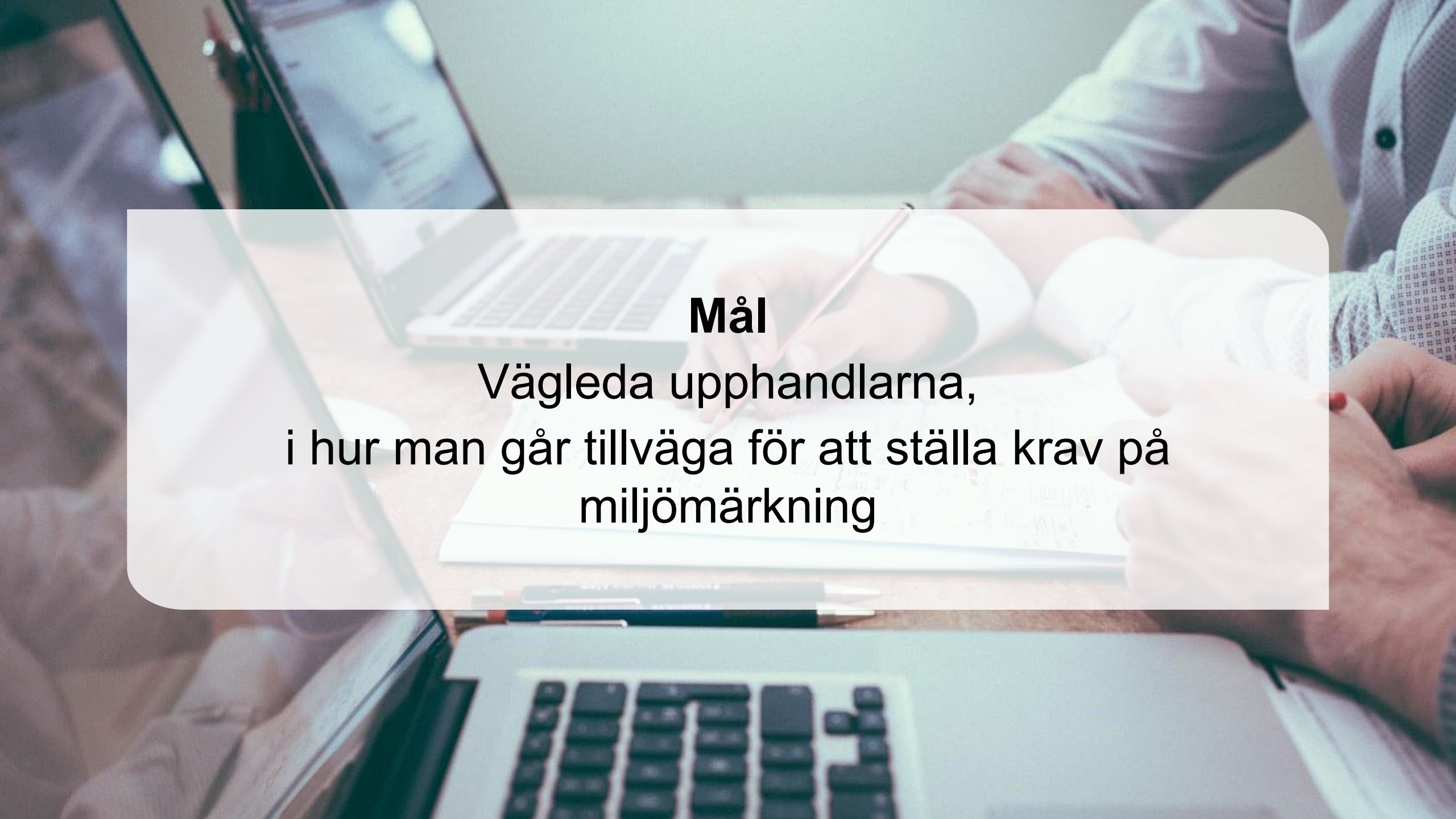

Vägledningen

Märkning

ument, certifikat
reprenade

A photograph of a business meeting. In the foreground, a person's hands are seen writing on a document with a pen. In the background, another person is looking at a laptop screen. The scene is set on a desk with multiple laptops and papers. A semi-transparent white box with rounded corners is overlaid on the center of the image, containing text.

Mål
Vägleda upphandlarna,
i hur man går tillväga för att ställa krav på
miljömärkning

Lagstiftningen

Nu finns det stärkta möjligheter. **Enligt LOU kan ni ställa krav på märkning** under vissa förutsättningar.

Tidigare har upphandlande myndigheter bara kunnat kräva uppfyllelse av de bakomliggande krav som gäller för en miljömärkning, men inte kunnat kräva själva märkningen.

Är det lättare för upphandlarna?

Tekniska specifikationen

- + Om man vill att en **produkt ska vara miljömärkt**
  - Bör först undersöka vilka märkta produkter i den aktuella kategorin som finns på marknaden. Annars riskerar en upphandlare på att inskränka konkurrensen och därmed **minska sina valmöjligheter** för mycket
  - Om för kort tid ges finns risk att man istället för verifikat på miljömärkt produkt får **annan lämplig utredning** som verifikat på att produkten klarar kraven.

Tilldelningskriterier

- + Om utbudet av märkta produkter är begränsat/oklart kan man välja att använda märkning som ett tilldelningskriterium, ”bör krav”. Det innebär att det enbart **väger positivt om produkten är miljömärkt**.
- + När kravet på märkning är ett bör-krav i stället för ett ska-krav måste den upphandlande myndigheten **inte avbryta och göra om upphandlingen om inget anbud uppfyller kravet på märkning**.
- Risken finns emellertid att man **tvingas ta en produkt till lägsta pris** istället för en som är miljömärkt och kanske har ett något högre pris.

Villkor för fullgörande av kontrakt

- + Om man vill att en **produkt ska vara miljömärkt**
- + Ni kan själva bestämma när villkoret ska vara uppfyllt, vid avtalets början eller vid en senare tidpunkt. Man ger **alla möjlighet** genom att ge tillräckligt med tid att få tillgång till den angivna märkningen eller annan likvärdig märkning.
- + Risken att ska behöva **godta annan lämplig utredning minskar därmed betydligt.**
- Kan behövas **krav på konsekvenser.**

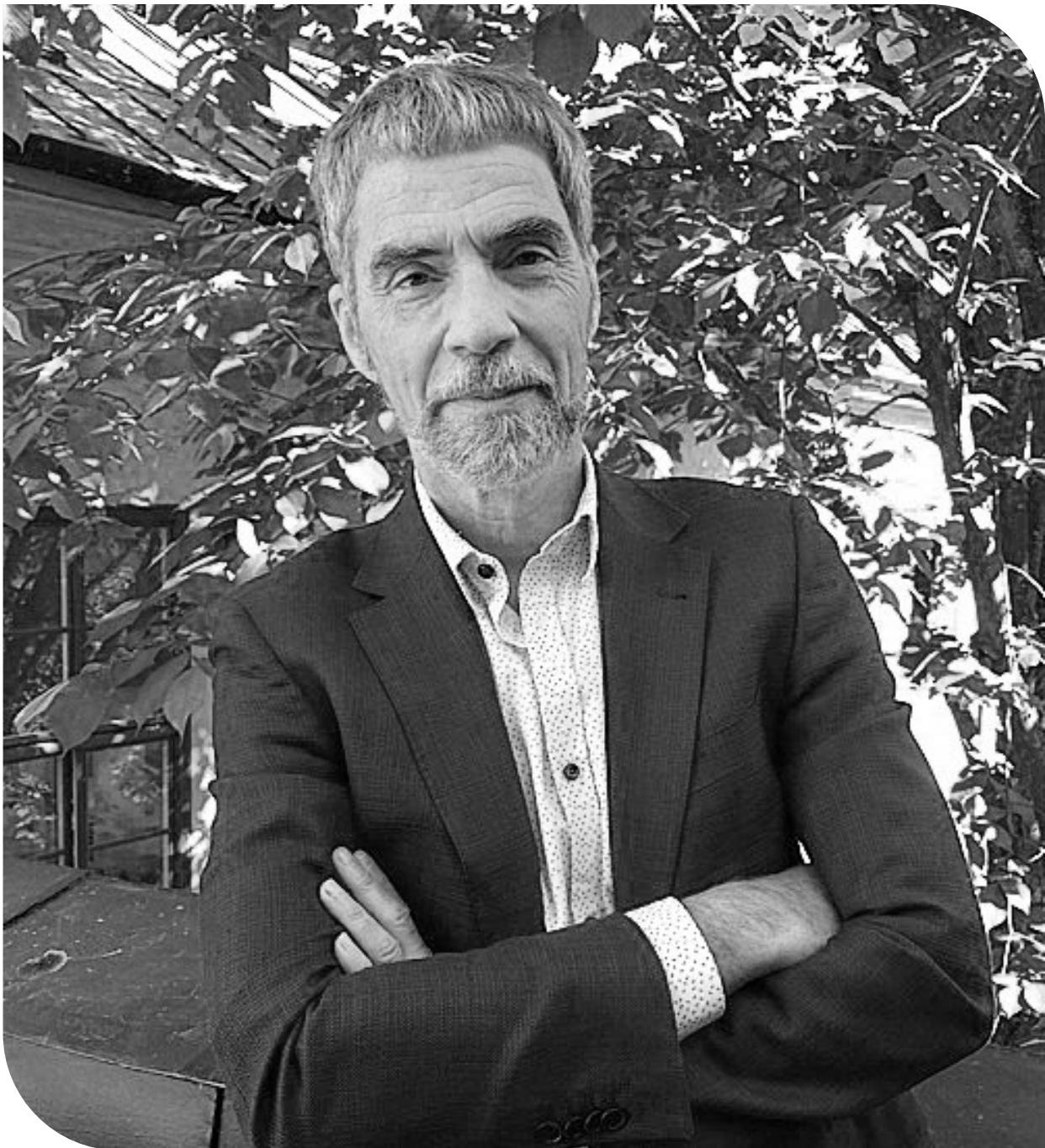

Senaste nytt: Sociala krav

- I vissa fall, till exempel textilier, har Svanen och EU-Blomman krav på efterlevnad av ILO-konventioner som rör personalens anställningsvillkor, barnarbete vid tillverkning av varor.
- Enligt Upphandlingsmyndigheten är det **tillåtet att ställa krav på en märkning som innehåller sociala krav som ILO:s kärnkonventioner** och Fairtrade. Det under förutsättning att kravet på märkningen utformas som ett tilldelningskriterium eller som ett villkor för fullgörande av kontrakt.
- Det är däremot oklart i vilken utsträckning krav på sådana märkningar får ställas i den tekniska specifikationen.

Jurist och brasklapp

- Vägledningen och tillhörande exempel har tagits fram i samarbete med upphandlingsjurist Mathias Sylvan, 2017, uppdaterad 2020.
- Vägledningen ska inte betraktas som faktisk juridisk rådgivning och i konkreta fall rekommenderar vi alltid att **söka juridisk hjälp**. Miljömärkning Sverige har efter bästa förmåga strävat efter att i vägledningen ge så fullständig och korrekt information som möjligt, men kan inte lämna några garantier och fransäger sig allt ansvar för fel och utelämnningar.

Vill du få vägledning?

Läs vår guide för offentlig upphandling.

Läs mer

Här kan du få konkreta tips på hur du kan skriva:

- Så uppfyller Svanen och EU-Blomman krav på märkning
- Krav på märkning i den tekniska specifikationen
- Krav på märkning som tilldelningskriterium
- Krav på märkning som villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras

4 snabba argument att använda för att segla hem affären

1. När ni upphandlar och köper in Svanen- eller EU-Blommanmärkt **gynnar ni er verksamhet hållbarhetsarbete.**
2. Att välja miljömärkt är ett **verktyg som sparar tid och resurser.** Miljömärkningarna ställer miljökraven och kontrollerar att de uppfylls – så att ni kan fokusera på det ni kan bäst.
3. Kraven ställs utifrån ett **livscykelperspektiv och skärps regelbundet.** Vi ställer tuffa krav på miljö, hälsa samt kvalitet och kraven är förankrade för att bidra till de miljömässigt bästa produkterna på marknaden. Så arbetar världens tuffaste **Typ 1-märkningar.**
4. Miljömärkta produkter bidrar också till att era **leverantörers arbete blir mer hållbart,** så att vi tillsammans hjälps åt för att uppfylla **FN:s globala hållbarhetsmål.**

A pair of black-rimmed glasses is positioned horizontally across the middle of the frame, resting on a document with faint, illegible text. A semi-transparent blue circle is overlaid on the left side of the glasses, containing the text 'Kampanj för upphandlare' in white. The background is a blurred office setting with papers and a desk.

Kampanj för
upphandlare

Mål med kampanjen, upphandlare ska:

Veta

tillåtet ställa krav på
märkning

Känna möjligt

Göra

ladda ner
vägledning och
ställa krav på
märkning

Fakta om kampanjen

När: 6 månader (start 25 maj)

Var: LinkedIn – snigeln bland sociala media

Facebook: fokus beteende

Hur: Sponsrade inlägg med filmer.

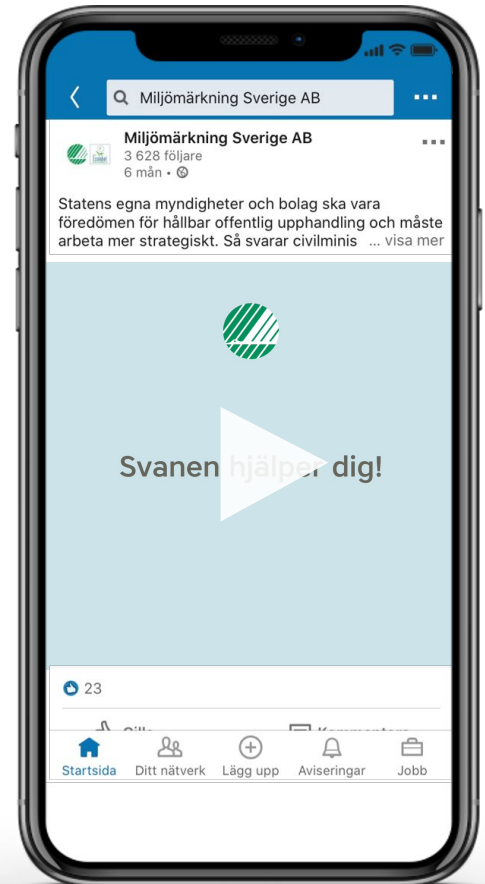
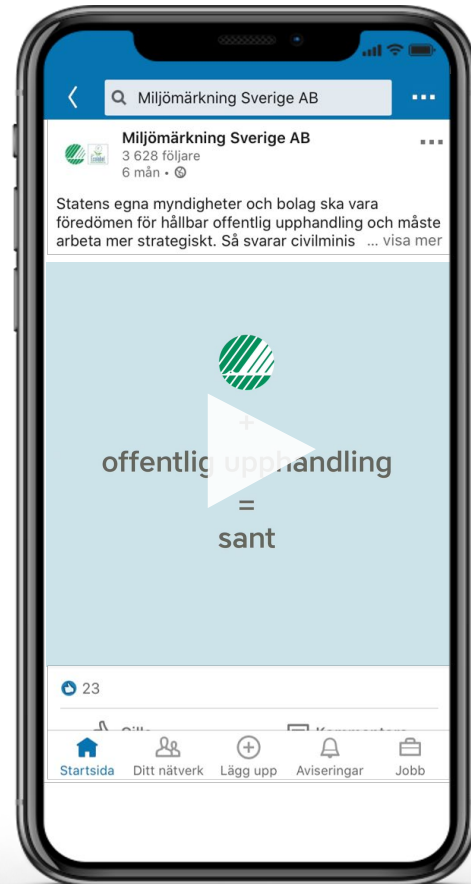

Målgrupp upphandlare

Hållbarhetskravställare
Miljöstrateg Miljösamordnare
Hållbarhetscontroller Miljökravställare
Upphandlare Inköpare
Strategisk inköpare Kommunalråd
Hållbarhetsstrateg **Hållbarhetschef**
Miljöchef Hållbarhetssamordnare

Rörlig bild gör ett komplext budskap enkelt och lockande

**ModUpp 2030
- ett strategiskt
samarbete**

Bra Miljöval

FAIRTRADE
SWEDEN

#ModUpp2030

Vi uppmanar statliga myndigheter, regioner och kommuner att genom tredjepartsmärkningar uppnå en hållbar upphandling och därmed bidra till Agenda 2030.

Mål för ModUpp2030

All offentlig upphandling i Sverige 2030 ställer krav på tredjepartsmärkning där det finns kriterier, för att bidra till en hållbar konsumtion.

- Att Upphandlingsmyndigheten rekommenderar ModUpp2030:s märkningar
- Att regeringen årligen följer upp i hur stor andel av inköpen som är tredjepartscertifierade (ny lag).
- Att stora aktörer känner till ModUpp2030.
- Att regeringen tydligt uttalar sig att ambitionen är att hållbarhetskrav ska ställas och att man ska ställa krav på tredjepartsmärkning där det finns kriterier.
- Påverka LOU.

ModUpp 2030:s erbjudande till upphandlare

	Bra miljöval	Fairtrade	KRAV	MSC (Sverige)	TCO Certified	Svanen	EU Ecolabel	Summa:
Antal aktiva certifierade produkter (tillgängliga i Sverige)	802	2 200	8 100	2 008	3 608	28 415	3636	48 769
Antal timmar kravutveckling/år	5500	30 000	8 883	90 000	5 000	17 386	-	156 719
Antal timmar uppföljning/år	22 000	150 000	21 300	32 000	20 000	24 253	-	269 553

Sparar tid och pengar

- Vi utvecklar drivande hållbarhetskrav som enbart de bästa varorna och tjänsterna lever upp till.
- Vi kontrollerar och följer upp kraven.
- Vi är tillsammans flera hundra experter på hållbarhetskrav.

System: Tipsa
om
upphandlingar

A person wearing a blue shirt is shown from the chest down, holding a pen and writing on a document. The background is blurred, focusing attention on the person's hands and the writing process. A white text box is overlaid on the image, containing the text.

Mål

uppmärksamma oss om de upphandlingar som är viktiga för er, så kan vi försöka att stötta upphandlarna så de blir grönare

Hur går det till, start i juni

1. Formulär
  1. Kontaktuppgifter till upphandlaren
  2. Område som upphandlas
  3. Länk till upphandling
2. Vi mailar upphandlare info om miljömärkning
  1. Info om oss och fördelarna
  2. Kriterierna och bakgrundsmaterial
  3. Antalet produkter/licensinnehavare
  4. Vägledningen och inspiration
3. Eventuellt mer information med en av våra experter

Kan inte påverka upphandlingar som är igång.

Goda exempel önskas

Lyckad hållbar
upphandling av
inkontinensskydd.

Sofia Spjut,
miljökemist Region
Jönköping

Hållbar upphandling

Region Jönköpings län

Exempel på upphandlingsområden med Svanenmärkta produkter

- Inkontinensprodukter absorberande
- Städartiklar
- Hygienpapper
- Skrivarpapper
- Kemtekniska produkter
- Tryckeritjänst
- Fordonsdäck

Prioritering av upphandlingar – största möjliga miljönytta

- Stor volym – förbrukning inom vården stor miljöpåverkan
- Kroppsnära produkter – produkter som används ofta och/eller under lång tid
- Innehåll av skadliga ämnen – produktgrupper som vi vet har en hög risk att innehålla skadliga ämnen
- Målgrupp - barn

Upphandling av absorberande inkontinensprodukter

- Svanenmärkta blöjor till barn - god tillgång
- Svanenmärkta inkontinensskydd för vuxna – ej god tillgång
- Mervärdesmodell för upphandling av Svanenmärkta inkontinensprodukter för vuxna
- Driva på utvecklingen för ett bra miljöval

Nytt hållbarhetsprogram 2021-2025

”En sund livsmiljö är en miljö fri från ämnen som är negativa för vår hälsa och för de naturliga kretsloppen”

- Under programperioden ska mer långtgående miljökrav ställas i prioriterade upphandlingar
- Svanenmärkta produkter lever upp till höga miljökrav
- Kartläggning av våra upphandlade produkter

- Nationell miljöstrateg sedan 2019
  - Gemensamma marknadsanalyser
  - Miljökrav i upphandling
-

Tack för mig!

Senaste nytt från
Upphandlings-
myndigheten

Susanna Vesterlund,
hållbarhetspecialist

Användning av märkning vid offentlig upphandling

Susanna Vesterlund

28 maj 2020

Värdet av **OFFENTLIG UPPHANDLING**
i Sverige

17% av BNP **706** miljarder kronor*

Antal **ANNONSERADE**
upphandlingar

18 522
stycken**

*Baserat på statistik från 2017
**Baserat på statistik från 2018

Utgångspunkter för hållbarhetskriterier

Nationella upphandlingsstrategin

- Miljömässigt ansvarsfull upphandling
- Socialt hållbart samhälle

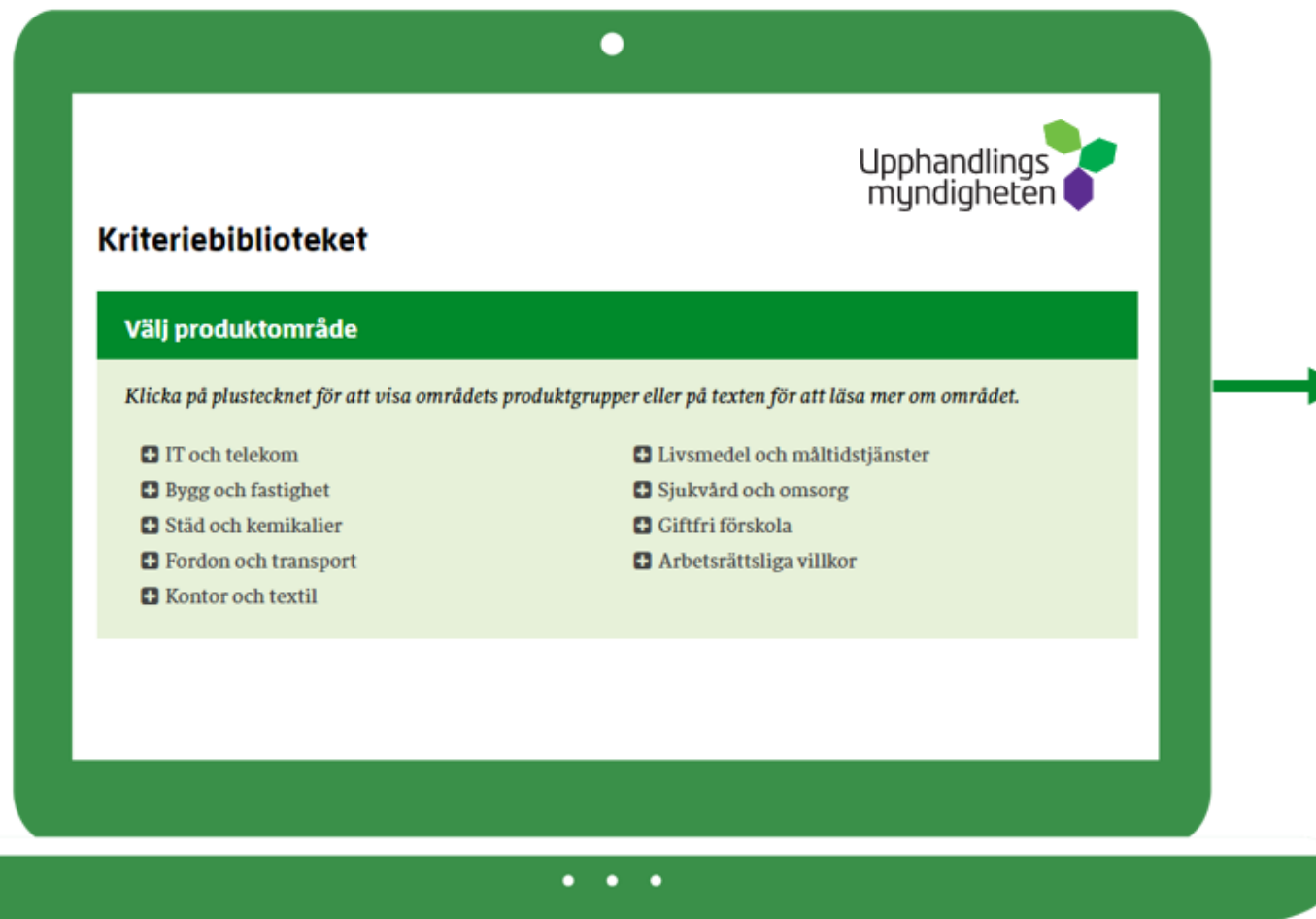
Livscykelperspektiv

- Vilken miljöpåverkan finns?
- Var sker den påverkan?
- Vilka upphandlingskrav är effektiva och möjliga att följa upp?

Hur arbetar myndigheten med hållbarhetskrav och märkning?

Hållbarhetskriterier

- ▶ Färdigformulerade krav
- ▶ Drivande
- ▶ Tre nivåer
- ▶ Kvalificeringskrav/teknisk specifikation/kontraktsvillkor
- ▶ Referensgrupp
- ▶ Frivilliga att använda

Användning av märkning vid upphandling

- ▶ Kan kräva en särskild märkning som bevis för att varorna/ tjänsterna/ byggtreprenaderna motsvarar vissa miljömässiga egenskaper eller andra egenskaper
- ▶ Använda märkning som källa till enskilda krav

Hur ställer ni krav på städtjänster?

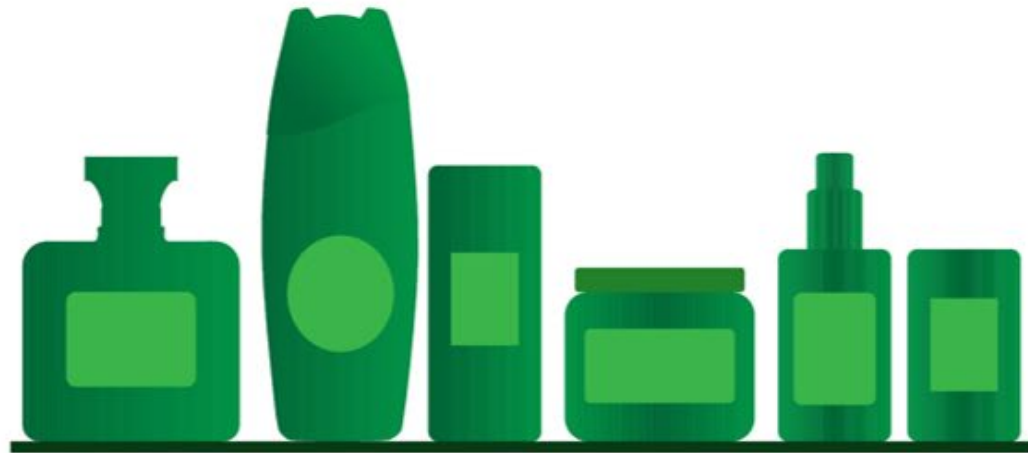

Städtjänster

De nya kriterierna för städtjänster innehåller nu:

- Baskrav på miljömärkta städkemikalier
- Avancerade krav på miljömärkta städtjänster

Miljömärkta städkemikalier i städtjänster

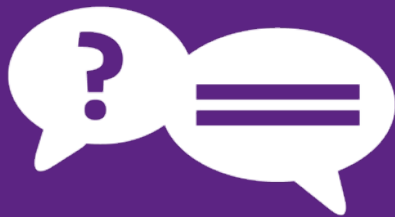
- ▶ Samtliga städkemikalier som används i kontraktet ska vara miljömärkta
- ▶ Listade märkningar kan användas
- ▶ Likvärdig märkning ska accepteras

Tack!

Mer inspiration och vägledning
hittar du på vår webbplats

upphandlingsmyndigheten.se

Frågeservice

Telefon, måndag – torsdag kl. 9-12

Frågeportalen, dygnet runt

 @uhmynd

 Upphandlingsmyndigheten

 @upphandlingsmyndigheten

 Upphandlingsmyndigheten

Sammanfattning

- Lättare att kräva miljömärkt, men det är inte helt lätt
- Vägledning som stöttar upphandlare
- En kampanj för att uppmärksamma fler att kräva miljömärkt
- Tipsa om kommande upphandlingar
- Tipsa om goda exempel

[Svanen.se/upphandling](https://svanen.se/upphandling)

Elsa.levinson@svanen.se

Anna.norberg@svanen.se

Stort tack!

Missa inte nästa webinar!
Hållbara inköp i coronatider
25 juni kl. 8:30